

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

3. Kochenov D.V. Elephants in the Room: The European Commission's 2019 Communication on the Rule of Law. Hague. *Journal on the Rule of Law*. 2019. 11. P. 423-450.

Ключові слова: ЄС, право, правова система, природа права ЄС, система.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Канєнберг-Сандул Оксана Констянтинівна.

Латиш Яна Вадимівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу,

факультету судового та міжнародного права,

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ФОРМУВАННІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

У сучасних реаліях, де міжнародні відносини стають дедалі складнішими, роль Суду Європейського Союзу (СЄС) у формуванні європейського права набуває особливого значення. СЄС не лише забезпечує правозастосування та тлумачення норм європейського законодавства, але й активно впливає на розвиток правових стандартів у державах-членах.

Функції Суду полягають у захисті прав громадян, забезпеченні правової визначеності та стабільності в правовій системі ЄС. Через механізми попереднього запиту та прецедентного права, СЄС формує єдину правову базу, що сприяє інтеграції національних правових систем у європейську правову спільноту.

Актуальність теми обумовлена необхідністю глибшого розуміння механізмів, через які Суд впливає на національне законодавство, а також його ролі у забезпеченні дотримання принципів верховенства права та захисту прав людини.

Суд Європейського Союзу (СЄС) був заснований у 1952 році як Суд Європейської спільноти з вугілля і сталі. Його основною метою було вирішення спорів між державами-членами щодо виконання угод у цій сфері, що заклало основи для подальшої інтеграції правових систем країн ЄС [1, с.178].

З набранням чинності Римськими договорами у 1958 році, Суд став спільним інститутом для трьох європейських спільнот, що розширило його повноваження на нові сфери, включаючи економічні та соціальні питання. Це сприяло розвитку європейського права.

Акт про єдиний європейський акт, прийнятий у 1986 році, спростив процедури прийняття рішень у рамках ЄС і підкреслив важливість правосуддя в інтеграційних процесах. У цей період Суд почав активніше втручатися у справи, пов'язані з правами людини та захистом основних свобод.

Лісабонський договір 2009 року надав новий імпульс діяльності Суду, визначивши його роль у забезпеченні дотримання прав людини через Хартію основних прав Європейського Союзу. Це змістило акцент діяльності Суду з виключно економічних питань на політико-правові аспекти.

Сьогодні Суд справедливості ЄС виконує кілька ключових функцій: він забезпечує однакове тлумачення норм права ЄС, підтримуючи правову визначеність; активно впроваджує стандарти захисту прав людини через рішення на основі Хартії основних прав; а також сприяє розвитку концепції конституціоналізації права ЄС, формуючи нові правові доктрини та принципи.

Таким чином, роль Суду Європейського Союзу у формуванні європейського права еволюціонувала від арбітра економічних спорів до ключового актора у забезпеченні верховенства права та захисту прав людини в рамках ЄС.

Суд Європейського Союзу відіграє важливу роль у встановленні прецедентного права, що є ключовим елементом правової системи ЄС. З моменту свого створення, Суд забезпечує єдність тлумачення та застосування законодавства ЄС, що включає як первинні, так і вторинні акти. Основним механізмом для досягнення цієї мети є процедура попереднього запиту, коли національні суди можуть звертатися до СЄС за роз'ясненнями щодо тлумачення

норм права ЄС. Це дозволяє уникнути неоднозначностей у правозастосуванні та забезпечує однакове тлумачення законодавства в усіх країнах-членах [3, с. 45].

Хоча рішення Суду не є формально обов'язковими для національних судів, вони мають значний авторитет і сприймаються як переконливі прецеденти. Суд не дотримується суворої доктрини *stare decisis*, але в своїй практиці часто посилається на попередні рішення, що створює певну стабільність і передбачуваність у правозастосуванні.

Суд Європейського Союзу відіграє ключову роль у розвитку європейського права через свої важливі рішення, які формують правову практику та принципи, що регулюють відносини між державами-членами, а також між громадянами та інституціями ЄС. Одним із найзначніших рішень є справа «Costa v. ENEL» (1964), де Суд встановив принцип переваги права Співтовариства над національним законодавством. Це рішення заклало основи для подальшого розвитку доктрини верховенства права ЄС, що забезпечує однакове застосування норм права у всіх державах-членах [2, с.33].

Ще одним важливим рішенням стало «Francovich v. Italy» (1991), де Суд визнав принцип відповідальності держави за шкоду, завдану фізичним особам через порушення законодавства ЄС. Це рішення дало можливість громадянам подавати позови проти своїх держав у випадках, коли ті не виконували зобов'язання за європейським правом, таким чином зміцнюючи захист прав людини в рамках ЄС [2, с.35].

Вплив Суду на розвиток європейського права також проявляється у його здатності заповнювати прогалини в законодавстві, особливо в умовах бездіяльності інституцій ЄС. Суд часто змушений тлумачити нечіткі положення договорів, що дозволяє адаптувати право до нових викликів і суспільних потреб. Наприклад, рішення у справах щодо захисту прав споживачів та навколишнього середовища демонструють активну позицію Суду в забезпеченні високих стандартів захисту прав громадян.

У результаті, рішення СЄС формують правову основу для подальшого розвитку європейського права, заповнюючи прогалини в законодавстві та

адаптуючи його до нових викликів. Таким чином, повноваження Суду ЄС у встановленні прецедентного права є критично важливими для функціонування правової системи ЄС та забезпечення верховенства права серед держав-членів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Котюк, І. В. Європейське право: підручник / Київ: Юрінком Інтер, 2020. 320 с.
2. Правова сила рішень Суду справедливості Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 49. С 30-35.
3. Суд Європейського Союзу: прецедентне право та його вплив на національні правові системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 49. С. 45-50.

Ключові слова: Суд Європейського Союзу (СЄС), право Європейського Союзу, верховенство права, прецедент, відповідальність держави, права людини, інтеграція.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Лєснякова Вікторія Олександрівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ЄС У ПОДОЛАННІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Кліматичні зміни – одна з найбільших загроз сучасного світу. Вони мають значний вплив на екосистеми, економіки та добробут населення. В останні

Завальнюк Анастасія Миколаївна	
ВСТУП УКРАЇНИ ДО ЄС: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	407
Красюн Анастасія Сергіївна	
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	410
Ландейс Альберт Олександрович	
ПРОБЛЕМАТИКА ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ.....	413
Потелешенко Крістіна Анатоліївна	
АДАПТАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	418
Удод Вікторія Володимирівна	
ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З ЄС: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	423
СЕКЦІЯ № 14. ПРАВО ЄС: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	429
Дехніч Анастасія Вікторівна	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	429
Думініка Марія Олександрівна та Рацун Ангеліна Анатоліївна	
ПРАВО НА ПРИТУЛОК ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	433
Елісашвілі Ілля Володимирович	
ЄДИНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК УНІКАЛЬНА ПРАВОВА КОНЦЕПЦІЯ.....	436
Ігнатюк Аліка Альбертівна	
РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В СОЮЗІ.....	439
Карасені Олександра Василівна	
СУЧАСНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ТА ОСНОВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	443
Котелевська Валерія Русланівна	
ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕФІНІЦІЇ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	446
Латиш Яна Вадимівна	
РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ФОРМУВАННІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	449
Леснякова Вікторія Олександрівна	
РОЛЬ ЄС У ПОДОЛАННІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....	452
Лук'янчук Катерина Петрівна	